

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžo/98/2014
Identifikačné číslo spisu:	1014200732
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1014200732.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členiek senátu JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD. a JUDr. Kataríny Benczovej, v právnej veci navrhovateľa: L., bytom Y. XX, V., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, so sídlom Národná 34, Žilina, o preskúmanie rozhodnutia odporcu sp. zn. 4126/2014-KaZA zo dňa 2. apríla 2014, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Sp/45/2014-31 zo dňa 9. septembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Sp/45/2014-31 zo dňa 9. septembra 2014 m e n í tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu sp. zn. 4126/2014-KaZA zo dňa 2. apríla 2014 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 12Sp/45/2014-31 zo dňa 09.09.2014 potvrdil rozhodnutie odporcu sp. zn. 4126/2014-KaZA zo dňa 02.04.2014, ktorým odporca nepriznal navrhovateľovi nárok na poskytovanie právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bezplatnej právnej pomoci“). Svoje rozhodnutie odporca odôvodnil tým, že navrhovateľ nespĺnil jednu z podmienok na priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, keďže vo veci, s ktorou sa na odporcu obrátil, nebola vylúčená zrejma bezúspešnosť v spore. Nakoľko nesplnenie hoci len jednej z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci, má za následok negatívne rozhodnutie o nároku na poskytovanie právnej pomoci, odporca sa splnením ďalších podmienok nezaoberal.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že odporca rozhodol vecne správne, pričom vychádzal z riadne zisteného skutkového stavu a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. V odôvodnení rozsudku poukázal na skutočnosť, že navrhovateľ požiadal odporcu o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci vo veci podania dovolania voči rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/73/2013. Podľa názoru krajského súdu odporca správne vyhodnotil, že navrhovateľom uvádzaný dovolací dôvod uvedený v jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci nie je dovolacím dôvodom (nejedná sa o vadu rozhodnutia odvolacieho súdu) vymedzeným v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a rozhodnutie odvolacieho súdu je rozhodnutím potvrdzujúce rozhodnutie prvostupňového súdu. Záver odporcu o zrejmej bezúspešnosti súdneho sporu navrhovateľa je podľa krajského súdu plne v súlade so zisteným skutkovým stavom veci. Dôvod podania dovolania uvedený navrhovateľom v jeho žiadosti o poskytnutie právnej pomoci, nie je takým dôvodom, pre ktorý by mohlo byť podanie dovolania úspešné. Navrhovateľ neoznačil žiadne dôkazy, z ktorých by vyplynulo, že predmetným rozhodnutím sa odvolací súd (Krajský súd v Trenčíne) dopustil pochybenia vyplývajúceho z ustanovenia § 237 OSP.

Proti tomuto rozsudku podal navrhovateľ odvolanie a žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na nové konanie. V podanom odvolaní, ako aj v jeho doplnení, poukázal navrhovateľ na to, že vo veci, v ktorej odporcu žiadal o priznanie právnej pomoci, teda v dovolacom konaní, musí byť obligatórne zastúpený advokátom. Vyslovil presvedčenie, že vo veci, v ktorej žiadal o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, sú naplnené podmienky prípustnosti dovolania, a preto spĺňa všetky podmienky ustanovené v § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci, nakoľko jeho príjem nepresahuje 1,4 násobok sumy životného minima a hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy.

Odporca v písomnom vyjadrení navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Uviedol, že odporca postupoval v konaní v súlade so zákonom o bezplatnej právnej pomoci, keď dospel k záveru, že vo veci, s ktorou sa navrhovateľ obrátil na centrum, sa jedná o zrejmu bezúspešnosť sporu. V odvolaní pritom navrhovateľ neuviedol žiadne nové skutočnosti a dôvodom dovolania je jeho nespokojnosť s osobami konajúcich sudkýň, čo však nezakladá prípustnosť dovolania. Odporca poukázal na právny názor vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Sžo/36/2011 z 22.08.2012, podľa ktorého „za správny nemožno považovať výklad, že posúdenie otázky zrejmej bezúspešnosti sporu má ponechať len na tvrdení žiadateľa s tým, že potom by posudzoval len otázku materiálnej núdze žiadateľa a otázku hodnoty sporu, pričom by priznal nárok aj v prípade, keď žiadateľ nemá dôkaz, ktorým by pred súdom preukázal oprávnenosť jeho nároku. Takýto postup by totiž znamenal v jednotlivých prípadoch uplatnenie šikanózných návrhov a návrhov založených na tvrdení žalobcu, ktoré nevie preukázať. Stotožnil sa tiež s názorom žalovaného, že za účelom odbremenenia súdov od tzv. šikanózných a bagateľných návrhov zákon č. 327/2005 Z. z. citovaným ustanovením § 8 mu (Centru právnej pomoci) zveril právomoc tieto návrhy „eliminovať“ v podobe vydávania negatívnych rozhodnutí o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to z dôvodu nesplnenia jednej z kumulatívnych podmienok priznania tohto nároku.“

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 OSP s použitím § 246c ods. 1 veta prvá OSP) bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou OSP a § 211 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb (§ 244 ods. 1 OSP).

Podľa ustanovení tretej hlavy druhej časti OSP sa postupuje v prípadoch, v ktorých zákon zveruje súdom rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti neprávoplatným rozhodnutiam správnych

orgánov (§ 250l ods. 1 OSP).

Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím, či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami, ako ten, o koho práva v konaní ide.

Úlohou správneho súdu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúce vydaniu napadnutého rozhodnutia. V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 OSP).

Spornou skutočnosťou v prejednávanej veci je otázka posúdenia, či vo veci vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 17Co/73/2013 možno vo vzťahu k dovolaniu navrhovateľa konštatovať zrejmu bezúspešnosť (§ 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci), ktorá ho vylučuje z poskytnutia právnej pomoci poskytovanej odporcom podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci.

Pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v našom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 OSP v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodení od platenia súdnych poplatkov, keď OSP pre priznanie oslobodenia odplatenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Občiansky súdny poriadok však konkrétne neupravuje, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon o bezplatnej právnej pomoci príkladmo uvádza, načo je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže jednou z podmienok pre priznanie tohto nároku je, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 OSP všeobecné súdy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené.

V prejednávanej veci žiadal navrhovateľ v správnom konaní vedenom u odporcu priznanie nároku na právnu pomoc vo veci ním podaného dovolania voči rozsudku Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17Co/73/2013 z 19.02.2014, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn. 5C/97/2011 z 19.11.2012, ktorým súd zamietol návrh navrhovateľa o náhradu škody z ublíženia na zdraví.

Odporca oprel svoj právny záver, že navrhovateľ nespĺňa podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci, o skutočnosť, že v žiadosti neuviedol žiaden zákonný dôvod pre podanie dovolania, nenapáda žiadne procesné pochybenia ani iné vady konania uvedené v § 237 OSP, pričom dovolanie z takých dôvodov, ako ich uviedol vo svojej žiadosti, nie je prípustné. Na základe uvedenej skutočnosti odporca konštatoval zrejmu bezúspešnosť sporu, a vzhľadom k tomu, že nesplnenie čo i len jednej z podmienok podľa § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci má za následok negatívne rozhodnutie o žiadosti žiadateľa, odporca sa zvyšnými podmienkami ďalej nezaoberal.

Podmienky prípustnosti dovolania voči rozsudku upravuje Občiansky súdny poriadok v § 236, § 237 a § 238. Platí pritom, že aj keď nie je dovolanie voči rozsudku prípustné podľa § 238 OSP, musí dovolací súd skúmať, či dovolaním napadnuté rozhodnutie nie je zaťažené niektorou z vád podľa § 237 OSP. Pritom platí, že prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP nie je daná tvrdením dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z vád v tomto ustanovení uvedenou, ale je prípustné len vtedy,

ak rozhodnutie skutočne takouto vadou aj trpí. Ak dovolací súd zistí, že rozhodnutie nie je niektorou z uvedených vád postihnuté, dovolanie odmietne, nakoľko smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné.

Čo je však dôležitejšie, k tomu, či rozhodnutie odvolacieho súdu trpí niektorou z vád uvedených v § 237 OSP, prihliada dovolací súd nielen na námietku dovolateľa, ale z úradnej povinnosti zisťuje jej existenciu bez zreteľa na to, či dovolateľ existenciu vady tvrdil alebo netvrdil. Ak zistí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí takouto vadou, toto rozhodnutie zruší.

Preto neobstoí tvrdenie odporcu, že navrhovateľka v dovolaní namieta právne posúdenie veci súdmi oboch stupňov a preto nie sú dané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP. Občiansky súdny poriadok totiž ukladá dovolaciemu súdu povinnosť z úradnej povinnosti skúmať, či v konaní došlo k niektorej z vád taxatívne ustanovených v § 237 OSP. V konaniach, v ktorých zákon ukladá súdu z úradnej povinnosti zisťovať skutočnosti potrebné pre zistenie skutkového stavu, resp. tiež vykonať dokazovanie nad rozsah návrhov účastníkov konania (§ 120 ods. 2 OSP, § 242 ods. 1 OSP), je zrejma bezúspešnosť, osobitne tak, ako je zadefinovaná v § 8 zákona o bezplatnej právnej pomoci, povahou veci vylúčená. Ide totiž o konania v tak citlivých veciach, že zákonodarca považoval za potrebné poskytnúť účastníkom širšiu ochranu ich práv tým, že uložil súdu povinnosť aktívne zisťovať skutočnosti a dôkazné prostriedky nad rámec návrhov účastníkov, ktorí by inak, napríklad z dôvodu neznalosti práva alebo faktickej či právnej nemožnosti určitý dôkaz obstaráť, boli na svojich právach a právom chránených záujmoch poškodení.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné dodať, že pre nenaplnenie požiadavky § 6 ods. 1 písm. b/ zákona o bezplatnej právnej pomoci nestačí, že zrejmu bezúspešnosť sporu nemožno vylúčiť, ale je nevyhnutné, aby bezúspešnosť sporu žiadateľa bola tak jednoznačná, že je zrejma už na základe zbežného posúdenia veci. V opačnom prípade ide len o možnú bezúspešnosť sporu, ktorá osebe nevylučuje žiadateľa z nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci. Treba mať na zreteli, že rozhodovanie o priznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa zákona o bezplatnej právnej pomoci predstavuje obmedzenie práva na súdnu a inú právnu pomoc garantovaného ústavnou, preto je nanajvýš nutné brať do úvahy čl. 13 ústavy tak, aby do tohto práva bolo zasiahnuté skutočne len v nevyhnutnej miere a vždy v súlade so zákonom.

S ohľadom na uvedené mal Najvyšší súd Slovenskej republiky za to, že odvolaniu navrhovateľa je potrebné vyhovieť, a preto rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 12Sp/45/2014-31 zo dňa 09.09.2014 z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 OSP zmenil tak, že napadnuté rozhodnutie odporcu sp. zn. 4126/2014-KaZA zo dňa 02.04.2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom konaní odporca opätovne posúdi žiadosť navrhovateľa z hľadiska splnenia podmienok ustanovených v § 6 ods. 1 zákona o bezplatnej právnej pomoci, pričom vo vzťahu k zisťovaniu zrejmej bezúspešnosti je viazaný právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v tomto rozsudku (§ 250r OSP).

O trovách konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 2 OSP v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 OSP tak, že účastníkom ich náhradu nepriznal. Aj keď bol navrhovateľ v konaní úspešný, náhradu trov konania si neuplatnil.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.